

Landskap: Skåne Upptecknare: Eva Åkerlund-Lindos
 Härad: Torna Berättare: Ernst Årsson m. familj
 Socken: Ö. Torn, Lund Berättarens yrke: f. d. lantbrukare Ö. Torn n. 10
 Uppteckningsår: 1967 Född år 1904 i Tötåarp

Uppteckningar om Ö. Torn efter ornam. frågelista.
s. 1-16.

Efterfrågas på varje gård.

- A. Hur mycket håller man sig med i år av; hästar, kor, svin och höns? Väntas några förändringar bli genomförda och varför?
- B. Odling av köksväxter o. dyl. ? Förekommer någon försäljning på Mårtens-
torget av sådant eller annat? Har tidigare försäljning förekommit? An-
sågs den inbringande? När och varför upphörde den?
- C. Gårdens samtliga produkter: till vem och hur avyttras de idag? I vad
mån skiljer sig detta system från det som rådde då sagesmannen var
barn? Ange tidpunkten för uppgifternas giltighet.
- D. Vad sköter maskinstationen om ifråga om jordbruket och vad gör man
själv? Vem började anlita maskinstationen, när gjorde man det själv,
vad till en början med och varför? Vilka fördelar med nuvarande system?
- E. Vad användes ekonomibyggnaderna till idag? Gör orienterande skiss
med angivande av varje byggnads funktion.
- F. Vilka på gården har idag arbete utanför denna, sedan när och varför?
Hur i sagesmannens barndom.
- G. Vid vilka tillfällen i s:s barndom träffades gårdsfolket i hela byn, flera
gårdar (vilka)? Barn och tjänstefolk med ? Vilka bjöds i övrigt till
barndomshemmet, t. ex. släktingar och då varifrån och hur ofta?
Stadsbor? Till vilka for man bort på bjudning?
Hur förhåller det sig med umgänget idag på motsvarande punkter. Om
förändringar när och varför?
- H. I vilken utsträckning anlätades i s:s barndom affärerna i stan? Hur för-
värvades kläder, skor etc. Hur idag?
- I. Hade man någon särskild uppfattning om lundaborna, högdragna, likar
etc. Hände det att stadsbor bar sig illa åt mot byborna, hur, när? An-
sågs bönderna på Utmarken och vid Getingevägen vara finare, sämre
eller likar med arrendatorerna i Ö. Torn?
- J. Vilken utbildning fick s. och hans syskon? Hur med egna barn? När
började i byn barn sättas i högre skolor, varför?

Inför framtiden.

Frågorna ställes till arrendatorerna och smeden och eventuell övrig egentlig bybefolkning, således inte till inflyttade studenter och dylika.

- K. Vad tycker ni om planerna att uppföra nya hus i byn för bostadsändamål? Bör det vara hus som går in i den gamla stilen eller går det lika bra med helt moderna villatyper? Vad tycker ni skall göras med ekonomibyggnaderna? Skall de stå kvar för bykaraktärens skull och utnyttas till annat än nu eller bör de rivas? Tycker ni att det från Lund inflyttade korsvirkeshuset gör sig bra eller dåligt i byn? Varför?
- L. Vad tycker ni om att få många stadsbor in i byn? Anser ni att stadsborna på något sätt skiljer sig från byborna i Ö. Tor?
- M. Vad tycker ni om uppsägningen av arrendena? Är det en nödvändig utveckling eller är det orättvist handlat? Vems är i så fall skulden? Känner ni er personligen hårt drabbad av utvecklingen? På vad sätt har era framtidsplaner rubbats? Hur tänker ni göra nu? Vill ni bo kvar i ert hus? Kan ni tänka er några fördelar med utvecklingen? Hur anser ni att andra i byn kommer att drabbas av utvecklingen?

Östra Torn nr 10 ACC. N:R M. 16738:/.

Ernst Åkesson föddes 1904 i Tottarp, där föräldrarna var lantbrukare. 1925-37 var han lantarbetare i Sandby. 1937 förlovade han sig med sin nuvarande hustru och började arbeta på hennes föräldrars gård , Östra Torn nr 10. 1939 tog han över skötseln av gården. - Fru Anna Åkesson föddes 1901 i Hammarlövs församling. 1910 flyttade hennes föräldrar till Östra Torn och började bruka nr 10. - Paret har en son och en dotter. Sonen, Ingemar Åkesson, född 1941, över tog gården 1965. Ogift. Gården har arrendekontrakt löpande på ett år.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16738:2.

A.

nr 10

För närvarande finns på gården 21 tjurkalvar, 14 svin, 13 höns och 15 ankor. Kor och hästar hade man ungf. fram till 1963.

Om man river huset och bygger på jorden måste man naturligtvis göra sig av med djuren.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16738:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

B.

nr 10

Sen sonen tog vid har han satt en drivbänk med gurkor och lök, som man har till husbehov. Man har aldrig sålt på torget. Tidigare har man inte brytt sig om någon odling av köksväxter eftersom man fruktade skador och förgiftning då allt sprutades i samband med besprutningen av säd.

När det fanns fler höns på gården sålde man ägg på Mårtens-torget. Med det slutade man i början på 60-talet. Ett tjog i veckan köpes av en tant i stån. Några andra köper också då och då. Man kör in till dem i stån med äggen då. Höns har man aldrig sålt.

ACC. N:R M.

16738:4.

C.

nr 10

Produkter från gården: vete, korn, havre, sockerbetor och raps.
Såden köres in till Lund och säljes till Centralföreningen.
Sockerbetorna säljes till Örtofta och rapsen till Oljeväxt-
centralen i Malmö, men avlämnas till Centralföreningen i Lund.

Kalvar och svin hämtas av Scan.

Köksväxter, höns och ägg: se under B.

När fru Åkesson var barn såldes såden till Lunds foderämnes AB.
Till 1964 såldes till Föreningen Lantbruksvaror i Lund.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16738:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

D.

nr 10.

Maskinstationen hugger, tröskar och besprutar säd samt gödslar. 1938 någon gång började man anlita stationen för gödsling. Fram till 1956 hade byn en stationär tröska. Därefter lät man stationen ta över, då alla ville ha tröskat samtidigt.

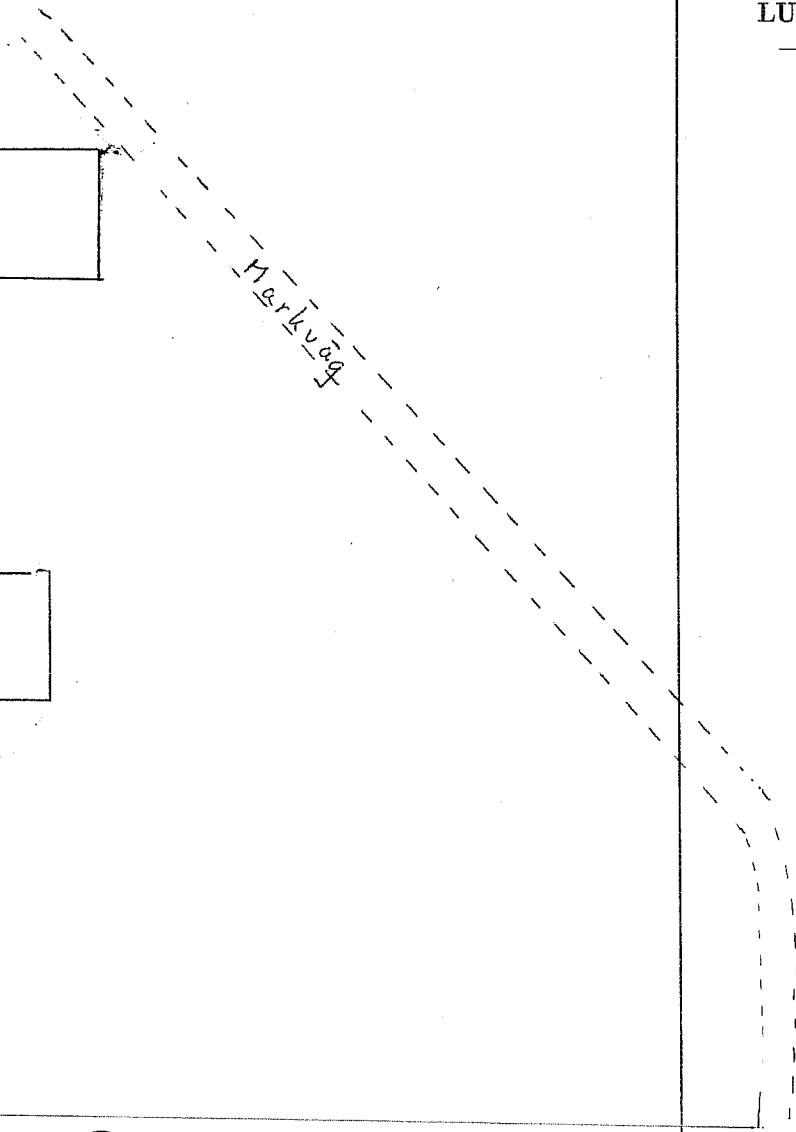
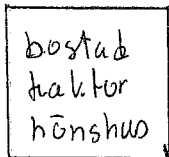
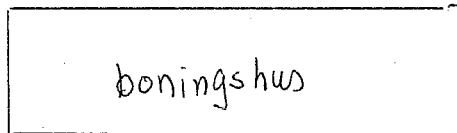
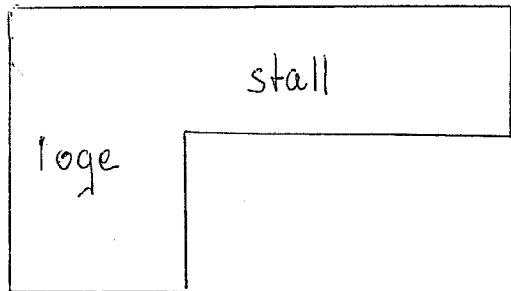
Framför allt vinner man tid genom att anlita maskinstationen. Hinner inte med att göra allt själv. Sen är det för dyrt att ha allting själv även om det vore bra. Man slipper ifrån maskininvesteringar.

Plöjer gör man själv.

ACC. N:R M. 16738:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

E.
nr 10

Östra Tornsvägen.

ACC. N:R M. 16738:7.

F.

nr 10

Dottern arbetade 1956-65 på Lunds Bränsle AB. Innan det arbetade hon en kort ~~tid~~ i Sam Nilssons järnhandel. Gifte sig 1965.

Hon var aldrig intresserad av att arbeta i lantbruket.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16738:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

G.

nr 10

Fru Åkesson: Vi barn fick aldrig följa med på kalas. Födelse-
dagar firades. Mest umgicks man med närmaste grannarna och
släkten, men hela byn umgicks. Några stora julkalas förekom
inte. Släktingar hade man i Trelleborg, som man hälsade på
~~en~~ gång om året på sommaren. Stadsbor umgicks man inte med.
Till 1955-56 fanns ett tröskebolag, som samlades 2 gånger om
året.

Nu är det helt slut på kalasen. Sådant blir för dyrt nu för
tiden. Inte heller förekommer att man går till vatandra och
dricker kaffe. - Stadsbor umgås man inte heller med nu.

Sonen: umgås med stadsbor. Genom skolgången och kamraters
kamrater har han en hel del bekanta i stån.

Innan han förlovade sig brukade han med kamrater fara till
Eslöv , hälsa på flickor och dricka kaffe.

ACC. N:R M. 16738:9.

H.

nr 10

Fru Åkessom minns inte att man anlågade några speciella affärer i stån. Man handlade i speceriallärer här och där. Kläder fick man sytt i stån. Fortfarande handlar man här och där, ibland på snabbköpet på **Mårtens** Fälad.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16738:10.

I.

nr 10

Herr Åkesson anser att visst var stadsborna högdragna av sig,
men kan inte närmre förklara på vilket sätt.

Fru Åkesson har aldrig upplevt någon skillnad mellan dem och
lantborna.

Getingevägsborna höll sig alltid för sig själv.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16738:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

J.

nt 10

Både harr och fru Åkesson har folkskola. Fru Åkesson har dessutom gått på vävkurs 1938 anordnad av Hemslöjden i Kommunalrummet.

Sonen har 8-årig folkskola. Gick på olika skolor inne i Lund. Har gått på lantmannaskola i Skurup, traktorkurs och svetsningskurs. Vidare på av Centerpartiet anordnade politiska kurser i Hörby och Mem. Har nu lagt av all politisk aktivitet. Har inte tid.

Dottern har även gått i folkskola.

ACC. N:R M. 16738:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

K.

nr 10

Sonen ogillar på det skarpaste alla planer på byggande av hus i byn, efter som deras eget enligt stadsplanen skall rivas.

Det är okej att gårdar inspränges i den gamla bebyggelsen, skånelängor alltså. Små villor gör sig inte i bebyggelsen.

Ekonomibyggnaderna skall stå kvar, får på inga villkor rivas. De kan om möjligt ändras om till bostäder eller samlingslokaler, liksom stället på Älmdala gård blivit omändrat.

Ett annat förslag är att förlägga ett centrum för olika slags hantverkare till byn. T.ex. keramiker, konstsmide, kopparslagare etc. En textilkonstnärinna finns ju redan.

Karlssons hus är stiligt och passar bra, men är på tok för dyrt.

Föräldrarna har samma åsikter som sonen.

ACC. N:R M. 16738:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

L.

nr 10

Sonen:

Stadsbor passar inte in i byn. De kommer att få svårt att smälta in i byns övriga äldre befolkning. Vidare blir det ingen arbetsklass som kommer att flytta hit. Villorna som skall byggas kommer nämligen att gå på 250 000 kronor och uppåt. Gemytligheten kommer att försvinna. Stadsbor skiljer sig från lantbor. De är inte högfärdiga, men är stressade och saknar som sagt gemytlighet. Som regel är stadsbor busigare (minns jag från skolan) och lantbor lugna. Naturligtvis finns både -och i båda kategorier. - De stadsbor som flyttat in skiljer sig redan markant från övriga i byn. Wisslers som övertog smedens välskötta trädgård låter den växa igen och förfalla, så det inte liknar någonting. Karlsson å sin sida har klippt ner allting, så det är rent kallt och borde istället plantera.

Föräldrarna har samma åsikter.

ACC. N:R M. 16738:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M.
nr 10

Sonen:

Gården har arrendekontrakt på ett år och får inte ettöres ersättning vid uppsägningen som de andra gårdarna med kontrakt till 1971. I samma situation befinner sig Alfred Persson och Kjell-Arne Jönsson. Synnerligen orättvist mot dessa tre, som alla är unga och villiga att fortsätta med lantbruket (Alfred Perssons son).

Stadsplaneringen är helt felaktig. Det är vansinne att i dagens läge bygga hus på Sveriges bästa jordbrukjord, som lämnar 26 säckar korn tunnlandet. Större avkastning kommer man antagligen inte till att kunna få ens med förbättrade metoder. Då 2/3 av jordens befolkning svälter borde man inte bygga hus på de bästa jordarna utan nöja sig med de sämre. Dessutom lönar sig rationalisering inte hur långt som helst-- ju större enheter desto sämre medelskörd har det visat sig bl.a. i Amerika.

Skulden till att vi inte får ersättning vid uppsägningen eller att man skaffar oss nya gårdar ligger antagligen i förhandling-

ACC. N:R M. 16738:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M.

nr 10

sonen, forts. :

arna mellan Stiftsnämnden och Lunds stad, där inga begrepp utreddes. Stån borde ha köpt nya gårdar åt oss när de övertog jorden.

Känner sig mycket hårt drabbad. En annan gård är svårt att själv få tag på och kostar dessutom en massa pengar. De tre unga, Kjell-Arne Jönsson, Gunnar Persson och Ingemar Åkesson drabbas värst. De övriga i byn är pensionsmässiga.

Kan t.ex. inte gifta sig, utan får uppskjuta det tills man skaffat sig en säker existens.

Tänker försöka få tag på en ny gård, vilket är mycket svårt. Hoppas på hjälp från Lunds stad eller Stiftsnämnden. Finns f.ö. inte mycket att göra.

Ingen idé att bo i huset, då jorden försvinner. Förresten skall här byggas nytt hus.

Det finns inga som helst fördelar att lägga beslag på landets

ACC. N:R M. 16738:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M.

nr 10

sonen, forts.:

bästa åkerjord.

De unga drabbas värst,. (se ovan)

Herr Åkesson:

Stor orättvisa mot vår son. Gården är i familjens händer för
3:dje generationen och hade gärna sett att sonen fick fortsätta.
Synd om pojken, som är 26 år och hade framtiden för sig.
Stån bör skaffa honom ett annat ställe, men stån gör hur den
vill. - 6 månader är alldeles för kort uppsägningstid för ett
lantbruk, där man måste planera för längre tid.